

Legal update

Červenec 2023

Weinhold Legal

Obsah

Aktuality v legislativě

Novela zákona o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele

Změny v zákoně o obchodních korporacích

Judikatura

Možnost domáhat se výmazu zápisu důvodů odvolání z funkce jednatele společnosti

Informace uvedené v tomto bulletinu jsou prezentovány na základě našeho nejlepšího přesvědčení a poznatků získaných v době, kdy byl tento text dán do tisku. Nicméně, konkrétní informace vztahující se k tématům uvedeným v tomto bulletinu by měly být konzultovány dříve, než na jejich základě bude učiněno jakékoliv rozhodnutí.

Bankovníctví, finance a pojišťovnictví:

Daniel Weinhold, Václav Štraser, Ondřej Tejnský

ESG – Firemní udržitelnost

Tereza Hošková

Fúze a akvizice:

Daniel Weinhold, Václav Štraser

Insolvence a restrukturalizace:

Zbyšek Kordač, Jakub Nedoma

IT, média, telekomunikace:

Martin Lukáš, Jakub Nedoma, Michal Przewczek

Nemovitosti:

Pav Younis, Václav Štraser

Ochrana osobních údajů:

Martin Lukáš, Tereza Hošková, Daša Aradská

Pracovní právo:

Eva Procházková, Anna Bartůňková, Daša Aradská, Ondřej Tejnský

Slovenské právo:

Tomáš Čermák, Karin Konečná

Správa rodinného majetku:

Milan Polák, Zbyšek Kordač, Michaela Koblasová

Soudní a rozhodčí řízení:

Milan Polák, Zbyšek Kordač, Anna Bartůňková, Michaela Koblasová, Michal Švec

Soutěžní právo / právo EU:

Tomáš Čermák

Start-upy, venture kapitál a kryptoměny:

Pav Younis, Martin Lukáš, Jakub Nedoma, Michal Švec, Ondřej Tejnský

Veřejné zakázky a veřejný prostor:

Martin Lukáš, Tereza Hošková, Monika Švaříčková

Aktuality v legislativě

Novela zákona o ochraně zaměstnanců v platební neschopnosti zaměstnavatele

Ministerstvo práce a sociálních věcí připravilo novelu zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon“) a zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Novela vstoupila v účinnost 1. července 2023 a přinesla mnohé změny v oblasti ochrany zaměstnance v situaci, kdy zaměstnavatel není schopen řádně a včas uspokojit mzdové nároky zaměstnance tzv. platební neschopnost zaměstnavatele. O nejdůležitějších změnách je pojednáno níže.

Kdy je zaměstnavatel v platební neschopnosti?

Novela přinesla celou řadu změn a zpřesnění především v návaznosti na změny v oblasti insolvenčního práva, a to i na mezinárodní úrovni. Tou vůbec nejdůležitější je však **nové vymezení platební neschopnosti zaměstnavatele**, kdy nově se zaměstnavatel ocitne v platební neschopnosti, pokud: „*neuspokojí splatné mzdové nároky zaměstnanců, a to dnem následujícím po dni, kdy na něho bylo vyhlášeno moratorium před zahájením insolvenčního řízení, anebo dnem následujícím po dni, kdy bylo oznámeno zahájení insolvenčního řízení příslušným soudem v České republice, nebo u nadnárodního zaměstnavatele také dnem, od kterého je považován za platebně neschopného v jiném členském státě Evropské unie podle přímo použitelného předpisu Evropské unie.*“ To je výrazný odklon od dosavadního znění Zákona, který považoval zaměstnavatele za platebně neschopného již dnem následujícím po podání insolvenčního návrhu. Podle důvodové zprávy došlo k tomuto odklonu od dosavadního znění Zákona především z důvodů ochrany zaměstnavatelů před zneužitím právní úpravy a před možnými šikanozními návrhy ze strany zaměstnanců žádajících uspokojení svých „mzdových nároků“.

Rozšíření působnosti i na zaměstnance agentur práce

Nově se ochrana zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele bude vztahovat i na zaměstnance agentur práce. K této změně došlo poté, co novelizované znění Zákona zrušilo ustanovení § 2 odst. 5, které vymezovala působnost vůči této skupině zaměstnanců negativním způsobem.

Rozhodné období a lhůta pro podání žádosti o uspokojení mzdových nároků

Zaměstnanec, který bude chtít uplatnit své mzdové nároky, bude nově muset počítat s **nově vymezeným rozhodným obdobím, které se nově odvíjí až od oznámení o zahájení insolvenčního řízení** a nikoliv od okamžiku podání insolvenčního návrhu. Rozhodným obdobím novelizovaný Zákon rozumí kalendářní měsíc:

- ▶ „ve kterém bylo vyhlášeno moratorium před zahájením insolvenčního řízení,
- ▶ ve kterém bylo oznámeno zahájení insolvenčního řízení, nebo
- ▶ od kterého je nadnárodní zaměstnavatel považován za platebně neschopného v jiném členském státě Evropské unie, jakož i 3 kalendářní měsíce předcházející tomuto měsíci a 3 kalendářní měsíce následující po tomto měsíci.“

Ruku v ruce jde s novelou nově vymezeným rozhodným obdobím i změna právní úpravy lhůty pro podání žádosti o uspokojení mzdových nároků ze strany zaměstnanců, která se tak odvíjí od okamžiku oznámení zahájení insolvenčního řízení. **Zaměstnanec tak nově může uplatnit své mzdové nároky nejpozději do 5 měsíců a 15 dnů**

Legal update

Červenec 2023

Weinhold Legal

následujících ode dne, kdy bylo vyhlášeno moratorium před zahájením insolvenčního řízení nebo oznámeno zahájení insolvenčního řízení, nebo u nadnárodního zaměstnavatele ode dne zveřejnění rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení u příslušného orgánu v jiném členském státě Evropské unie podle přímo použitelného předpisu Evropské unie, jsou-li splněny další podmínky stanovené tímto zákonem.

Splatnost mzdového nároku

Velmi důležitou změnou je také nová definice splatného mzdového nároku v ustanovení § 3 odst. 1 písm. e) Zákona, která **nově rozumí splatným mzdovým nárokem takový mzdový nárok, který nebyl uspokojen v termínu výplaty** dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. To je významná změna z pohledu uspokojování mzdového nároku zaměstnanců, kdy dosavadní znění Zákona vázalo splatnost mzdového nároku k termínu „splatnosti mzdy“, což vedlo v praxi k situaci, kdy šlo žádat o uspokojení mzdového nároku při platební neschopnosti zaměstnavatele za měsíc únor až od dubna, protože splatnost mzdy trvala v takovém případě celý měsíc březen. **Nově by tak mělo dojít k výraznějšímu urychlení uspokojení mzdových nároků zaměstnanců.**

Nové negativní vymezení působnosti

Poslední důležitou změnou, kterou **novela Zákona** přinesla, je **vyloučení z ochrany při platební neschopnosti zaměstnavatele těch zaměstnanců, kteří** byli během rozhodného období členy statutárního orgánu nebo osobami, které měli rozhodující vliv na činnost zaměstnavatele, a **měli u tohoto zaměstnavatele nejméně 25 % majetkovou účast.** Novela tak přinesla zpřísnění, když předchozí znění Zákona vyžadovalo nejméně 50 % majetkovou účast u příslušného zaměstnavatele.

Změny v zákoně o obchodních korporacích

Od 1. července 2023 vstoupil v účinnost zákon č. 416/2022 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s využíváním digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností a fungováním veřejných rejstříků (dále jen „**Novela**“). Tato **Novela je reakcí na nutnost transpozice směrnice EU o digitalizaci, která si za jeden ze svých cílů stanovuje realizovat možnost založení některých obchodních společností plně elektronicky.** Novela zároveň přináší řadu změn v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (o obchodních korporacích) (dále jen „**ZOK**“), které rozebereme v následujících odstavcích.

Překážky pro výkon funkce člena voleného orgánu

Dosavadní znění ZOKu vymezovalo překážky pro výkon funkce člena voleného orgánu s odkazem na vymezení podmínek provozování živnosti a bezúhonnosti podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů. To se však od 1. července 2023 změnilo, když **Novela přinesla do ZOKu samostatnou vlastní úpravu překážek pro výkon funkce člena voleného orgánu.** Novelizované znění ZOKu tak nově vymezuje následující překážky výkonu funkce člena voleného orgánu:

- ▶ zákaz vykonávat funkci člena řídicího, kontrolního nebo správního orgánu právnické osoby uložený rozhodnutím orgánu veřejné moci ČR, jiného státu, nebo mezinárodní organizace;
- ▶ zákaz vykonávat činnost související s podnikáním v oblasti podnikání nebo oboru činnosti, který odpovídá předmětu podnikání nebo činnosti obchodní korporace uložený rozhodnutím orgánu veřejné moci ČR či jiného státu;
- ▶ pravomocné odsouzení za zákonem vymezené trestné činy, ledaže se na osobu hledí, jako by nebyla odsouzena;
- ▶ rozhodnutí o prohlášení konkursu na majetek osoby vydané

v ČR nebo obdobné rozhodnutí orgánu veřejné moci jiného státu.

Informační povinnost

Hned druhý odstavec novelizovaného ustanovení § 46 ZOK pak upravuje informační povinnost. Ten, kdo se má stát členem voleného orgánu obchodní korporace, má před svým jmenováním či volbou informovat zakladatele nebo samotnou obchodní korporaci, zda:

- ▶ „*není způsobilý k výkonu funkce,*
- ▶ *existují skutečnosti, které by důvodně mohly vést ke vzniku překážky výkonu funkce,*
- ▶ *ohledně jeho majetku nebo majetku právnické osoby, v níž působí nebo působil v posledních 3 letech jako člen voleného orgánu, bylo vedeno insolvenční řízení podle jiného právního předpisu nebo obdobné řízení v zahraničí.*“

Podle třetího odstavce tohoto ustanovení se pak informační povinnost vztahuje i na člena voleného orgánu obchodní korporace, který má o výše vymezené skutečnosti, která nastala během výkonu jeho funkce, informovat obchodní korporaci bezodkladně poté, co se o takové skutečnosti dozví.

Proč je vhodné v souvislosti s Novelou ZOKu zpozornit?

Jak jsme již avizovali výše, členové voleného orgánu obchodní korporace jsou zatíženi informační povinností podle ustanovení § 46 novelizovaného ZOKu, proto jsou povinni bezodkladně informovat příslušnou obchodní korporaci o vzniku překážky výkonu jejich funkce. Podle přechodných ustanovení k Novele jsou pak členové voleného orgánu obchodní korporace, u kterých vznikla taková překážka povinni informovat obchodní korporaci nejpozději **do 1 měsíce od účinnosti Novely** a od samotného vzniku takové překážky tzn. nejpozději do 1. srpna 2023. Pro obchodní korporace to však rovněž znamená, že **od účinnosti Novely ZOKu (1. července 2023) mají 2 měsíce na případnou náhradu členů voleného orgánu, u kterých vznikla překážka výkonu funkce člena voleného orgánu, jelikož funkce takového člena voleného orgánu zanikne automaticky ze zákona k 1. říjnu 2023.**

Evidence vyloučených osob

Novela přinesla ještě jednu významnou novinku, když došlo nově ke vzniku evidence vyloučených osob (dále jen „**Evidence**“) upravené v novelizovaných ustanoveních § 70 a násl. ZOKu. **Evidence je pak neveřejným informačním systémem veřejné správy, který je spravován Ministerstvem spravedlnosti a do kterého jsou zapisovány osoby, u kterých existuje překážka pro výkon funkce člena voleného orgánu.** Do Evidence jsou například zapisovány: údaje o této osobě, informace o příslušné překážce pro výkon funkce a o době, po kterou překážka potrvá.

Přístup do Evidence mají pouze soudy, notáři, subjekty v obdobném postavení působící v členských státech a unijní orgány. Každá osoba však má možnost obrátit se na Ministerstvo spravedlnosti se žádostí o poskytnutí informace, zda jsou o ní v Evidenci vedeny nebo v minulosti byla vedena nějaká data (§ 70e novelizovaného znění ZOKu).

Evidence má navíc vzniknout ve všech státech EU a EHS a má tak výrazně ulehčit výměnu informací o osobách, u kterých existuje překážka pro výkon funkce člena voleného orgánu obchodní korporace. Evidence navíc efektivně propojuje data získaná z rejstříků trestů, evidence přestupků a stejně tak data vedená v insolvenčním rejstříku.

Na závěr uvedeme, že jasný přínos této Evidence lze spatřovat také v tom, že díky ní nově postačí místo dosavadního výpisu z rejstříku trestů při zápisu člena voleného orgánu do obchodního rejstříku prostřednictvím notáře pouhé nahlédnutí do Evidence příslušným notářem.

Legal update

Červenec 2023

Weinhold Legal

Judikatura

Možnost domáhat se výmazu zápisu důvodů odvolání z funkce jednatele společnosti

(Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 27 Cdo 1744/2022 ze dne 25. ledna 2023)

Nejvyšší soud ČR se v tomto rozhodnutí zabýval otázkou, zdali má odvolaný jednatel možnost domáhat se výmazu zápisu důvodů, které vedly k odvolání jednatele valnou hromadou z jeho funkce a které byly zapsány do rubriky „ostatní skutečnosti“ v rámci obchodního rejstříku.

K Nejvyššímu soudu se tato otázka dostala poté, co námitky odvolaného jednatele proti zápisu důvodů vedoucích k jeho odvolání valnou hromadou zamítl nejprve Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích jako rejstříkový soud a poté i Vrchní soud v Praze jako soud odvolací s odůvodněním, že „navrhovatele nelze považovat za osobu oprávněnou k podání návrhu“, neboť „nesplňuje žádná kritéria vymezující osobu oprávněnou k podání návrhu“. Toto své odůvodnění opřely oba soudy o ustanovení § 11 odst. 3 zákona o veřejných rejstřících (dále jen „z. v. r.“), které nedopadá na skutečnosti, jež nejsou „rozhodnými skutečnostmi“ ve smyslu § 25 odst. 1 písm. j) z. v. r., a návrh na jejich výmaz tak může podat pouze zapsaná osoba.

Nejvyšší soud zaujal ve věci odlišné stanovisko a celou věc tak posoudil odlišně.

Odlišné posouzení Nejvyšším soudem

Odvolaný jednatel u Nejvyššího soudu jako dovolatel argumentoval zejména možností obrany proti zápisu jiných důležitých skutečností prostřednictvím § 101 odst. 2 z. v. r. Dovolatel zdůraznil, že toto ustanovení sice výslovně umožňuje osobě zapisované do veřejného rejstříku bránit se pouze proti jejímu výmazu z veřejného rejstříku, ale je-li podle něj za „jinou důležitou skutečnost zapsanou osobou označeno rozhodnutí o odvolání jednatele, mající za následek jeho výmaz, měl by mít odvolaný jednatel proti takovému zápisu právo obrany obdobně tak, jak je to v případě jeho výmazu, tedy právo na námitky proti zápisu“. Nejvyšší soud dal v tomto smyslu dovolateli za pravdu, když posuzoval dřívější námitky dovolatele vůči zápisu právě jako obranu proti zápisu dle § 101 odst. 2 z. v. r. a nikoliv jako předchozí soudy jako podání návrhu dle § 11 odst. 3 z. v. r.

Nejvyšší soud následně argumentačně vyšel již z jednoho ze svých dřívějších rozhodnutí sp. zn. 27 Cdo 530/2020, ze dne 17. srpna 2021, ve kterém uzavřel: „Účelem § 101 odst. 2 z. v. r. je umožnit osobám zapisovaným podle jiného zákona do veřejného rejstříku v rámci zápisu zapsané osoby uplatnit námitky proti jejich výmazu a dosáhnout tak shody zápisu se skutečným stavem, nikoliv přiznat těmto osobám možnost brojit proti správnosti všech zapsaných skutečností. Teleologický výklad § 101 odst. 2 z. v. r. vede proto k závěru, podle něhož osoby zapisované podle jiného zákona do veřejného rejstříku v rámci zápisu zapsané osoby se mohou v případě svého výmazu z veřejného rejstříku domáhat změny pouze takového zápisu, kterým byly z veřejného rejstříku samy vymazány.“ Nejvyšší soud však z tohoto svého dřívějšího rozhodnutí mohl vyjít pouze v rovině argumentační, protože Nejvyšší soud nakonec v tehdy projednávané věci došel k závěru, že dovolatel jako bývalý společník a člen statutárního orgánu zapsané společnosti nebyl osobou oprávněnou podle § 101 odst. 2 z. v. r. k podání návrhu na změnu zápisu likvidátora společnosti provedeného na základě pravomocného usnesení rejstříkového soudu vydaného v řízení zahájeném na návrh zapsané společnosti.

Nicméně tuto argumentaci mohl Nejvyšší soud naplno dotáhnout do konce v nyní projednávané věci, když dovolatel uplatnil námitky nikoliv proti samotnému výmazu své osoby jako jednatele společnosti z obchodního rejstříku, nýbrž proti zápisu důvodů, pro něž měl být z funkce jednatele valnou hromadou odvolán. Gramatickým výkladem § 101 odst. 2 z. v. r. by bylo možné dovodit, že toto ustanovení takový postup neumožňuje. Nicméně Nejvyšší soud zde uzavřel, že gramatický výklad představuje pouze jakési prvotní přiblížení se textu právní normy a je nutné vyložit ustanovení § 101 odst. 2 z. v. r. teleologicky a tedy v souladu s účelem, kterým je v případě tohoto ustanovení možnost obrany proti výmazu.

Závěr vyplývající z rozhodnutí

Nejvyšší soud tak v tomto rozhodnutí došel k závěru, že skutečnosti, jejichž výmazu se odvolaný jednatel (dovolatel) domáhal, úzce souvisí (a jsou nerozlučně spojeny) právě s výmazem osoby dovolatele jako jednatele společnosti z obchodního rejstříku. **Je-li tedy odvolaný jednatel (dovolatel) oprávněn domáhat se změny zápisu v případě svého výmazu z obchodního rejstříku, musí mu též svědčit oprávnění domáhat se změny (výmazu) zápisu důvodů, pro něž byl z obchodního rejstříku vymazán, resp. v případě odvolání z funkce jednatele valnou hromadou i důvodů, pro které měl být odvolán.** Rozhodnutí Nejvyššího soudu tak lze považovat z pohledu rozhodovací praxe jako přelomové minimálně v tom, že Nejvyšší soud zde za použití argumentace od většího k menšímu (argumentum a maiori ad minus) rozšířil možnost navrhnout výmaz ostatních skutečností z obchodního rejstříku na základě § 101 odst. 2 z. v. r. **Mimo jiné vyplývá ze závěrů tohoto soudního rozhodnutí povinnost rejstříkového soudu vyzromět vymazávaného jednatele nejen o samotném výmazu jeho osoby z obchodního rejstříku, nýbrž i o případném zápisu důvodů, pro něž mu měla funkce jednatele zaniknout.**

© 2023 Weinhold Legal
Všechna práva vyhrazena

Informace uvedené v tomto bulletinu současně nelze chápat jako vyčerpávající popis relevantní problematiky a veškerých možných konsekvencí, a nemělo by na ně být plně spoléháno v jakýchkoliv rozhodovacích procesech ani by neměly být považovány za náhražku specifické právní rady, které by byla relevantní pro konkrétní okolnosti. Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář ani kterýkoliv právník uvedený jako autor těchto informací neodpovídají za jakoukoliv újmu, která by mohla vzniknout ze spoléhání se na zde uveřejněné informace. Dále si dovoluujeme poznamenat, že na některé záležitosti v tomto bulletinu uváděné mohou existovat různé právní názory z důvodu nejednoznačnosti příslušných ustanovení, a v budoucnu může převážít jiný než námi uváděný výklad.

Své připomínky laskavě zašlete na e-mailovou adresu: martin.pesi@weinholdlegal.com, anebo kontaktujte osobu, s níž jste obvykle ve spojení. Odhlášení publikací na office@weinholdlegal.com.